

Zespół Szkół Zawodowych
im. Piastów Opolskich
w Krapkowicach

PROPOZYCJE TEMATÓW NA USTNY EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 2012/2013

Literatura

1. Przedstaw zjawisko ironii i jej funkcję na przykładzie wybranych tekstów literackich z różnych epok.
2. XX wiek jako wiek groteski. Uzasadnij stwierdzenie na podstawie wybranych przykładów z literatury.
3. Przedstaw funkcjonowanie motywu ojczyzny w twórczości pisarzy różnych epok.
4. Idealiści i marzyciele – zmieniają świat czy świat ich zmienia? Rozważ problem na przykładach wybranych bohaterów literackich.
5. Motyw wojny w literaturze różnych epok. Omów temat na wybranych przykładach.
6. Rozmowa człowieka z Bogiem. Przeprowadź analizę porównawczą wybranych tekstów literackich.
7. Doświadczenie zesłania i katorgi w biografii bohaterów literackich i autorów dzieł. Omów zagadnienie, opierając się na wybranych przykładach.
8. Miłość przekraczająca normy moralne lub obyczajowe. Omów zagadnienie, odwołując się do utworów z różnych epok.
9. Obraz zaświatów w literaturze pięknej. Omów temat na podstawie utworów z różnych epok.
10. Literackie portrety kobiet. Przedstaw je, odnosząc się do wybranych utworów.
11. Petersburg, Warszawa, Barcelona – motyw miasta w literaturze. Przedstaw jego funkcjonowanie w literaturze wybierając jedno w miast.
12. Człowiek w drodze. Omów różne realizacje tego motywu w wybranych utworach literatury XIX i XX wieku.
13. „Władca, który nie króluje w sercach swych ludów, jest niczym” (Napoleon Bonaparte). Omów motyw władzy na wybranych przykładach literackich.
14. Zaprezentuj wybranego poetę współczesnego, którego odkryłeś/-aś dla siebie. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na język tekstów, ich tematykę, sposoby obrazowania.
15. Koncepcja poety i poezji w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
16. Narrator wobec świata przedstawionego. Omów jego funkcje w dziele literackim, odwołując się do wybranych utworów z XIX i XX wieku.
17. Dziedzictwo literatury romantycznej. Rozważ problem, odwołując się do wybranych przykładów.
18. Wizerunek Sarmaty w literaturze polskiej. Przedstaw jego ewolucję i porównaj sposoby kreowania na podstawie wybranych utworów.
19. Jak, gdzie i co jadają bohaterowie literaccy? Przedstaw motyw sztuki kulinarnej w tekstach literackich różnych epok.
20. Dialog z tradycją (Np. antyczną, biblijną) w twórczości wybranego poety (prozaika) XX wieku. Analiza wybranych utworów.
21. Topos labiryntu. Przedstaw różne ujęcia i funkcje motywu w wybranych utworach literackich.
22. Koncepcja dzieła otwartego w teorii i praktyce. Omów zjawisko na wybranych przykładach.

23. Poezja religijna - wczoraj i dziś. Interpretując wybrane utwory, omów ewolucję gatunków literackich i sposoby wyrażania uczuć.
24. Pomiędzy mitem i historią – liryka Zbigniewa Herberta. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
25. Poezja jako moralizowanie. Omów problem na podstawie wybranych utworów Czesława Miłosza i Zbigniewa Herberta.
26. Codziennosc jako tworzywo literatury. Omów sposoby wykorzystywania powszednich doświadczeń człowieka w wybranych utworach współczesnych.
27. Literatura w służbie ideologii. Dokonując analizy tekstów, zwróć uwagę na przyczyny i skutki tego zjawiska.
28. Sonet w polskiej tradycji literackiej. Przeanalizuj wybrane przykłady.
29. Historia jako czynnik determinujący ludzki los. Omów problem, analizując wybrane utwory literackie.
30. Literatura jako narzędzie walki z systemem. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory XIX i XX wieku.
31. Postawa outsidera jako wyraz buntu i wrażliwości. Omów problem na wybranych przykładach literatury polskiej i obcej.
32. Wykaż żywotność archetypu Hioba na wybranych przykładach literackich z różnych epok.
33. Wierność i kompromis w życiu bohaterów literackich. Na wybranych przykładach omów te postawy, ich moralny aspekt i konsekwencje.
34. Literatura pamiętnikarska. Przedstaw jej cechy gatunkowe i funkcje, odwołując się do wybranych utworów.
35. Formy publicystyczne w literaturze XIX i XX wieku i ich problematyka. Przedstaw na wybranych przykładach.
36. Życie jako gra. Omów na przykładach wybranych tekstów literatury pięknej z różnych epok.
37. "Pan Tadeusz" w opinii współczesnych i w ocenach następnych pokoleń. Przedstaw na podstawie wybranych tekstów.
38. Proza kobieca, poezja kobieca - czy można wyróżnić takie kategorie literackie? Odpowiedz, analizując wybrane utwory literackie napisane przez kobiety.
39. J. Słowacki i W. Gombrowicz jako demaskatorzy mitów o Polsce i Polakach.
40. Poezja J. Kaczmarskiego jako reakcja na rzeczywistość. Zaprezentuj temat na podstawie wybranych tekstów.
41. Młodzi wobec wyzwań swoich czasów. Przedstaw różnorodność postaw, analizując wybrane przykłady literackie.
42. Postaci historyczne w literaturze (np. Jan Kazimierz, Stefan Czarniecki, Stańczyk, Stanisław August Poniatowski). Zaprezentuj sposób ich kreowania i wpływ na wymowę utworów.
43. Topos matki w literaturze średniowiecznej, romantycznej i współczesnej. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
44. Antyk jako źródło współczesnej literatury. Przedstaw inspiracje kulturą starożytną w wybranych utworach twórców XX wieku.
45. Biblia w literaturze. Na podstawie analizy tekstów literackich różnych epok przedstaw sposoby i funkcje nawiązań do Księgi.

46. Dzieciństwo jako kraina mityczna. Porównaj różne obrazy „kraju lat dzieciennych” w literaturze.
47. Antyczna i Szekspirowska koncepcja losów ludzkich. Porównaj, zestawiając wybrane utwory.
48. Poezja funeralna, jej rodowód i kontynuacje w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach utworów.
49. Utopia to miejsce, którego nie ma. Literackie realizacje utopizmu na wybranych przykładach.
50. Duchowni jako bohaterowie literaccy. Omów na wybranych przykładach z różnych epok.
51. Przedstaw najciekawsze realizacje motywu pojedynku w literaturze i innych dziedzinach sztuki.
52. Kamienica jako przestrzeń życia człowieka. Zanalizuj wybrane przykłady dzieł literackich.
53. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok.
54. Fascynacja obrzędami ludowymi w literaturze polskiej. Omów to zjawisko, analizując wybrane przykłady dzieł literackich.
55. Postęp techniczny kontra tradycja. Przedstaw ten problem na przykładzie wybranych utworów literackich.
56. Mity polskiego romantyzmu. Ich kontynuacje – akceptacje i polemiki z nimi – w literaturze spadkobierców. Przedstaw problem na wybranych przykładach utworów Orzeszkowej, Prusa, Sienkiewicza, Żeromskiego, Wyspiańskiego.
57. Jakimi sposobami pisarze kreują obrazy o charakterze satyrycznym? Omów wybrane przykłady.
58. Motyw domu i rodziny w wybranych utworach XIX i XX wieku. Zanalizuj i zinterpretuj różnorodność ujęć w odwołaniu do konkretnych przykładów.
59. Przedstaw na wybranych przykładach motywy franciszkańskie i sposoby ich wykorzystania w poezji polskiej.
60. Śledztwo, sąd i proces w literaturze. Na podstawie wybranych dzieł przedstaw sposób funkcjonowania tego motywu.
61. Literatura faktu. Dokonaj analizy i interpretacji tego zjawiska kulturowego XX wieku na wybranych przykładach.
62. Memento mori w średniowieczu i baroku. Porównaj funkcjonowanie motywu, odwołując się do wybranych utworów.
63. Motyw pieniądza i jego funkcje w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów literatury różnych epok.
64. Polski savoir vivre w świetle literackich opisów z różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
65. Wpływ miłości na wybory moralne człowieka. Rozważ zagadnienie, odwołując się do przykładów literackich z różnych epok.
66. Rola wizji, snu, proroctwa w utworach literackich. Omów zagadnienie odwołując się do literatury XIX i XX wieku.

Związki literatury z innymi dziedzinami sztuk

1. Różne ujęcia motywu Sądu Ostatecznego. Omów na przykładach z literatury i innych dziedzin sztuki.

2. Motyw gotyckiej katedry w różnych dziedzinach sztuki. Omów na przykładach z literatury, malarstwa i filmu.
3. Obraz Syberii i zesłańców w dziełach malarzy i literatów. Porównaj wybrane przykłady.
4. Wojna trojańska w literaturze, sztukach plastycznych i filmie. Porównaj różne realizacje tego motywu.
5. Kreacja stróża prawa w literaturze i w filmie. Analiza porównawcza wybranych przykładów.
6. Motyw szkoły w literaturze i w filmie. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów
7. Metafora drogi i jej rola w kulturze. Omów zagadnienie dokonując analizy porównawczej ujęć literackich, plastycznych i filmowych tego motywu.
8. Sposoby funkcjonowania motywu czasu i zegara w literaturze i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
9. Życie codzienne w literaturze i malarstwie. Przedstaw temat odwołując się do wybranych tekstów kultury.
10. Zaprezentuj literackie i malarskie kreacje ludzi nieszczęśliwych, odwołując się do znanych Ci przykładów.
11. Przedstaw znaczenie motywu nocy w wybranych dziełach literackich i malarskich różnych epok.
12. Warszawa w literaturze i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
13. Motyw wiosny w literaturze i malarstwie. Omów różne sposoby jego funkcjonowania na podstawie wybranych przykładów.
14. Literackie i filmowe obrazy bohaterów w sutannie i habicie. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
15. Symbolika stroju w literaturze i innych sztukach. Omów problem na wybranych przykładach.
16. Literackie i plastyczne obrazy morza. Omów ich funkcje w wybranych dziełach literackich i malarskich.
17. Symbolika kwiatów. Przedstaw funkcje tego motywu w literaturze i sztuce.
18. Wizerunek żołnierza w literaturze i malarstwie. Porównaj sposoby jego prezentowania.
19. Różne ujęcia motywu powrotu w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
20. Symbolika kolorów. Omów temat, analizując wybrane przykłady literackie i filmowe.
21. Wizerunek dziecka w różnych tekstach kultury. Przedstaw sposoby jego prezentacji i funkcje w utworach literackich i z innych dziedzin sztuki.
22. Sposoby przedstawiania pór roku w tekstach kultury. Porównaj ich funkcje w dziełach literackich i z innych dziedzin sztuki.
23. Sposób kreacji świętych w literaturze i sztuce- odchodzenie od stereotypowego obrazu świętego czy konwencjonalny sposób przedstawiania. Omów na wybranych przykładach.
24. Wesele i ślub w literaturze i malarstwie. Omów różne funkcje motywu na wybranych przykładach utworów literackich i malarskich.
25. Motywy biblijne jako tematy literatury i sztuki. Omów metody wykorzystania topiki biblijnej na podstawie wybranych dzieł z różnych epok i dziedzin sztuki.
26. Literackie i malarskie obrazy bitew. Porównaj sposoby ich ukazania i funkcje, jakie pełnią w wybranych dziełach.
27. Męska przyjaźń w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.

28. Motyw powstań narodowych w literaturze i sztuce polskiej. Omów na wybranych przykładach.
29. Sposób kreowania świata przedstawionego za pomocą technik narracji pierwszoosobowej w literaturze i filmie.
30. Obraz rewolucji w różnych tekstach literatury i z innych dziedzin sztuki.
31. Różne sposoby nawiązywania do mitów greckich. Rozważ temat na wybranych przykładach literackich i plastycznych.
32. Historia jako inspiracja dla literatury i malarstwa (np. Sienkiewicza i Matejki lub innych). Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł.
33. Literatura w malarstwie, malarstwo w literaturze. Przedstaw temat, analizując wybrane utwory.
34. Różne sposoby portretowania samego siebie. Autoportret w malarstwie, autobiografia w literaturze. Omów sposoby kreacji „ja” artysty, analizując wybrane teksty literackie i kultury.
35. Krajobrazy ojczyste – ich funkcje w kreowaniu świata przedstawionego w dziele literackim i filmowym. Omów, odwołując się do wybranych przykładów.
36. Metody budowania nastroju w literaturze i filmie. Scharakteryzuj na wybranych przykładach.
37. Personifikacje zła w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
38. Rola karykatury w literaturze i sztuce. Rozważ problem na wybranych przykładach.
39. Różne wizerunki Niemców w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Dokonaj analizy wybranych utworów literackich i innych tekstów kultury. Sformułuj wnioski.
40. Przedstaw różne portrety rycerzy niezłomnych ukazane w wybranych utworach literackich i innych tekstach kultury.
41. Od Krasickiego do Młynarskiego. Polska literatura i piosenka satyryczna w walce z wadami Polaków. Omów wybrane przykłady.
42. Groza totalitaryzmu w literaturze i filmie współczesnym. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.
43. Świętości i mroki średniowiecza w literaturze, malarstwie i filmie. Omów temat na podstawie wybranych przykładów.
44. Śląsk w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów na wybranych przykładach.

Język

1. Nazwy współczesnych zespołów muzycznych. Omów je pod względem etymologicznym, semantycznym i słowotwórczym.
2. Dowcipy językowe. Przeanalizuj mechanizmy ich powstawania.
3. Epistolografia dwóch epok. Porównaj styl i język listów z różnych okresów. Omów przyczyny różnic w leksyce, frazeologii i składni.
4. Błędy frazeologiczne we współczesnej polszczyźnie. Omów problem na konkretnych przykładach z radia, telewizji i prasy
5. Jaką rolę pełnią dialekty w utworach literackich?- omów na wybranych przykładach.
6. Tak mówią bohaterowie literaccy. Omów język trzech wybranych postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i charakter.
7. Zwroty grzecznościowe dawniej i dziś. Omów na wybranych przykładach.

8. Język bloga. Postępując się wybranymi przykładami omów charakterystyczne cechy dzienników internetowych.
9. Funkcja aluzji literackiej w tytułach artykułów prasowych i reklamach telewizyjnych. Omów na wybranych przykładach zaczerpniętych z reklam prasowych i telewizyjnych.
10. Najciekawsze nazwy sklepów, kawiarni i restauracji w Twoim mieście. Zanalizuj zebrany materiał językowy i określ, jakie tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny znalazły w nim swoje odzwierciedlenie.
11. Nowe typy komunikatów (SMS, e-mail, chat...). Przeanalizuj ich stylistykę na celowo zgromadzonym materiale językowym.
12. Na wybranych przykładach scharakteryzuj jedną z odmian środowiskowych współczesnej polszczyzny.
13. Zbadaj i omów pochodzenie nazw miejscowych twojego regionu.
14. Język prasy. Na konkretnych przykładach omów różne odmiany stylu publicystycznego.
15. Omów funkcję nazw własnych w utworach literackich (na wybranych przykładach).
16. Oceń poprawność różnego typu innowacji językowych, występujących we współczesnej polszczyźnie. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
17. Omów różne sposoby użycia gwary ludowej w wybranych utworach artystycznych.
18. Komizm językowy. Omów sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok.
19. Etykieta językowa dawniej i dziś. Omów ten problem, odwołując się do przykładów literackich różnych epok.
20. Język komiksów i jego rola w kreowaniu obrazu świata przedstawionego. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
21. Dokonaj analizy przykładów celowego naruszania normy językowej w wybranych utworach literatury polskiej XX wieku. Oceń zasadność prezentowanych odstępstw.
22. Wpływy obce w języku polskim na terenie Twojego regionu. Omów temat, odwołując się do zgromadzonego przez siebie materiału językowego.
23. Język liryki miłosnej. Scharakteryzuj go i porównaj na wybranych utworach z różnych epok.
24. Język ogłoszeń prasowych. Na wybranych przykładach dokonaj analizy i przedstaw charakterystyczne jego cechy.
25. Język literackich kochanków. Na wybranych przykładach określ i scharakteryzuj środki językowe typowe dla mówienia o miłości.
26. Rozważ funkcje archaizmów w wybranych tekstach literackich.
27. List jako forma wypowiedzi literackiej. Dokonaj analizy słownictwa listów wybranych z dwu różnych epok.
28. O językowych sposobach wyrażania uczuć. Omów zagadnienie odwołując się do przykładów wybranych z tekstów literackich wcześniejszych epok i współczesnych.
29. Różnorodność funkcji języka nagłówków prasowych. Omów to zagadnienie odwołując się do wybranego ze współczesnej prasy materiału.
30. „Przysłowia mądrością narodu”. Omów cechy językowe oraz funkcje przysłów ludowych.
31. Mowy słynnych mówców a przemówienia współczesnych polityków. Omów i porównaj je pod względem języka.
32. Funkcje stylizacji biblijnej w literaturze polskiej. Przedstaw na wybranych przykładach.

33. Funkcje stylizacji modlitewnych w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
34. Język potoczny a literatura współczesna. Na wybranych przykładach omów różne sposoby twórczego wykorzystania języka mówionego w utworze literackim.